

2013

SERMAYE ŞİRKETLERİNDE DENETİM

Av. Nil SIZIR

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	i
KISALTMALAR	ii
GİRİŞ	1
SİGORTA ŞİRKETLERİNİN HUKUKİ YAPISI	2
I. KURULUŞ ŞEKİLLERİNE GÖRE SİGORTA ŞİRKETLERİ	2
A. ANONİM ŞİRKET OLARAK KURULAN SİGORTA ŞİRKETLERİ	2
B. KOOPERATİF ŞİRKET OLARAK KURULAN SİGORTA ŞİRKETLERİ	2
1. Kapalı Olarak Faaliyet Gösteren Kooperatif	3
2. Açık Olarak Faaliyet Gösteren Kooperatif	3
II. KURULUŞ İZİNİ	4
III. KURUCULARA İLİŞKİN ESASLAR	5
IV. YABANCI SİGORTA ŞİRKETİNİN TÜRKİYE'DE FAALİYET GÖSTERMESİ	7
SİGORTA ŞİRKETLERİNDE DENETİM	9
I. DENETİM KAVRAMI	9
A. İÇ DENETİM	10
B. BAĞIMSIZ DENETİM	11
1. Bağımsız Denetleme Faaliyeti Gösterebilecek Gerçek veya Tüzel Kişiler	11
a. Kooperatif Şirket Olarak Kurulan Sigorta Şirketleri Bakımından	13
b. Anonim Şirket Olarak Kurulan Sigorta Şirketleri Bakımından	13
2. Bağımsız Denetimin Konusu ve Kapsamı	14
B. KAMU DENETİMİ	16
1. Hazine Müsteşarlığı	17
2. Sigorta Denetleme Kurulu	18
3. Hazine Müsteşarlığı Sigortacılık Genel Müdürlüğü	18
II. AVRUPA BİRLİĞİNDE KABUL EDİLEN DENETİM SİSTEMİ	18
A. SOLVENCY II DİREKTİFİ	19
B. ÜLKEMİZDE SOLVENCY II DİREKTİFİNE UYUM SÜRECİ	22
SONUÇ	24
KAYNAKÇA	25

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
BaFin	: Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht
Bkz.	: Bakanız
C.	: Cilt
EU	: Europäische Union
f.	: fıkra
KGMSK	: Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu
m.	: madde
s.	: sayfa
S.	: Sayı
TTK	: Türk Ticaret Kanunu

GİRİŞ

Çalışmamızda öncelikle sigorta şirketlerinin yapısı ve kuruluşuna ilişkin esaslar ele alınmaktadır. Nitekim sigorta şirketlerinin gösterdikleri faaliyetler bakımından diğer anonim veya kooperatif şirketlerinden ayrı tutulmuş ve özel kanun ile belli hususlar düzenlenmiştir.

İkinci bölüm kapsamında ise sigorta şirketlerinin denetimi incelenmektedir. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununda anonim şirketlere yönelik 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunundan farklı düzenlemelere yer verilmiş olduğundan, 5684 sayılı Sigortacılık Kanununun hangi hükümleri bakımından bağlayıcılığın devam ettiği sorunu ortaya çıkmıştır. Çalışmamızda söz konusu durum 6102 sayılı kanun göz önünde bulundurularak Sigortacılık Kanunu ve ilgili yönetmelikler çerçevesinde değerlendirilmektedir.

Sigorta şirketleri bakımından yalnızca bağımsız veya iç denetim değil aynı zamanda kamunun korunması maksadıyla bir kamu denetimi öngörülmüştür. Çalışmamızın ikinci bölümü kapsamında devlet eliyle gerçekleştirilen denetime de değinilmektedir.

Çalışmamızın üçüncü bölümünde ise, sigorta şirketleri bakımından Avrupa Birliğinde ortaya çıkan yenilikler ve bu kapsamda Türkiye’de gerçekleştirilebilecek uygulamalar ve düzenlemeler ele alınmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

SİGORTA ŞİRKETLERİNİN HUKUKİ YAPISI

I.KURULUŞ ŞEKİLLERİNE GÖRE SİGORTA ŞİRKETLERİ

A. ANONİM ŞİRKET OLARAK KURULAN SİGORTA ŞİRKETLERİ

Sigortacılık yapacak olan anonim şirketler için 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu'nda birtakım şartlar getirilmiştir. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun, anonim şirketlerin kuruluş, işleyiş ve sona ermesine ve anonim şirketlerde devlet kontrolüne ilişkin bütün hükümler sigorta şirketlerini de kapsamaktadır. Bir anonim şirketin sigortacılık faaliyetinde bulunabilmesi için öncelikle TTK'de belirlenen anonim şirket kuruluş işlemlerinin gerçekleştirilmesi gerekir.

6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile tedrici kuruluş sistemi kabul edilmişti. Ancak yürürlükte olan TTK tedrici kuruluşu kaldırmıştır. Bu nedenle sigorta şirketlerinin halka açık anonim şirket olarak kurulamazlar¹.

B. KOOPERATİF ŞİRKET OLARAK KURULAN SİGORTA ŞİRKETLERİ

Sigortacılık Kanunundaki hükümler incelendiği zaman kooperatif şeklinde örgütlenme kanunda düzenlenmiş olmasına karşın yapılan düzenlemelerin çoğunun anonim şirketlere yönelik olduğu görülmektedir. Kooperatif şeklinde örgütlenen sigorta şirketleri iki farklı şekilde faaliyet gösterebilir.

---

¹ Karahan, Sami; Şirketler Hukuku, 2012, s.823.

1. Kapalı Olarak Faaliyet Gösteren Kooperatif

Kooperatif şeklinde kurulacak olan sigorta şirketi sigortacılık faaliyetinde bulunurken sadece üyesi olan kişilerle sözleşme yapma yetkisini haiz olması halinde kapalı olarak faaliyet gösteren kooperatif şeklinde kurulmuş bir sigorta şirketinden söz edilecektir².

Bu şirket tipinde belirli rizikoları karşılamak ve telafi etmek için bir araya gelen birlik üyelerine iktisadi menfaat sağlamak amaçlanmaktadır. Anonim şirket kuruluşuna tabidir. Ana sermayesi olmadığından bilançosunda öz sermaye kalemi sadece dağıtılmamış karlardan oluşmaktadır. Karşılıklı sigorta birliği olarak kurulan kooperatif şirkette sigortalılar ortak konumunda olduğundan faaliyet dönemi sonundaki karın bir kısmı poliçe temettüsü olarak sigortalılara verilmektedir. Karın dağıtılmayan kısmı, dağıtılmamış kar olarak şirkette saklanmaktadır³.

Sigortacılık Kanunu m.3; *“Üyeleri dışındaki kişilerle sigorta sözleşmesi yapmayan kooperatif şeklinde kurulan sigorta şirketleri ve reasürans şirketlerinin;*

- a. *Mütüel (karşılıklı sigortacılık yapması),*
- b. *Ortak sayısının ikiyüzden az olmaması,*
- c. *Yöneticilerine herhangi bir ayrıcalık vermemesi zorunludur.”*

2. Açık Olarak Faaliyet Gösteren Kooperatif

Sigorta şirketlerinin kooperatif şeklinde faaliyet göstermesinin diğer bir türüdür. Bu şekilde bir yapılanmada şirketin anonim şirketten farkı

² Meriç, Özge; Sigorta Şirketlerinin Kuruluşu ve Faaliyete Geçmesine İlişkin Esaslar, 2013, s.38.

³ Meriç; s.38.

kalmamaktadır. Şöyle ki; kapalı olarak faaliyet gösteren kooperatifte öngörülen üçüncü kişilerle sözleşme yapamama durumu açık olarak faaliyet gösteren kooperatiflerde söz konusu değildir. Ancak kanun koyucu bu durumu belli şartlara tabi kılmıştır. Esas sözleşmesinde üyeleri dışındaki kişilerle sigorta sözleşmesi yapabilmesi için hüküm yer alması kaydıyla Hazine Müsteşarlığının iznine tabi kılınmıştır. Bu şekilde açık olarak faaliyet gösterebilmesi için kooperatiflerin sermayelerini, Müsteşarlık tarafından belirlenecek miktarda yükseltmesi zorunludur.

II. KURULUŞ İZİNİ

Devlet, sigorta şirketleri üzerindeki denetimini tercih ettiği sisteme uygun şekilde gerek kurallar koyarak gerekse sicil tutarak, sağlamaya çalışmaktadır. Devlet ayrıca şirketini kuruluş aşamasında ilgili Bakanlıktan alınması zorunlu izin mecburiyetine tabi tutarak gerçekleştirmektedir. Sigorta sözleşmesinde menfaat sahibi olan kişilerin hakları bu şekilde korunmaktadır. Kuruluş aşamasında yapılacak inceleme neticesinde denetime tabi tutulan sigorta şirketi gerekli koşulları sağladığı takdirde kurulabilecektir.

Anonim şirketler bakımından TTK'de öngörülmüş olan kuruluş işlemleri şu şekildedir; Esas sözleşmenin hazırlanması ve imzalanması, noterin kurucuların sermayenin tamamını taahhüt ettiklerine dair beyanı, sermayenin kısmen veya tamamen ödenmesi, gerekiyorsa Gümrük ve Ticaret Bakanlığının izni, Ticaret siciline tescil ve Türk Ticaret Sicili Gazetesi'nde ilandır⁴.

Gümrük ve Ticaret Bakanlığının hazırlayacağı tebliğle, faaliyet alanları belirlenip ve ilan edilecek anonim şirketler Bakanlığın izni ile kurulacaktır. Ayrıca, bu şirketlerin esas sözleşme değişiklikleri de aynı Bakanlığın iznine tabidir ve incelemesi yalnızca kanunun emredici hükümlerine aykırılığın var olup olmadığı ile sınırlı kalacaktır. Bunun dışında, hukuki konumu, niteliği ve işletme konusu ne

---

⁴ Bilgili, Fatih/ Demirkapı, Ertan; Şirketler Hukuku, 2012, s.159.

olursa olsun anonim şirketin kuruluşu ve esas sözleşme değişikliklerinin herhangi bir makamın iznine bağlanamayacağı öngörülmüştür.

Nitekim Anonim ve Limited Şirketlerin Sermayelerini Yeni Asgari Tutarlara Yükseltmelerine ve Kuruluşu ve Esas Sözleşme Değişikliği İzne Tabi Anonim Şirketlerin Belirlenmesine İlişkin Tebliğin 5.maddesi uyarınca sigorta şirketlerinin kuruluşları ve esas sözleşme değişiklikleri Gümrük ve Ticaret Bakanlığının iznine tabi tutulmuştur. Ancak sigorta şirketleri bakımından ise ayrı bir durum söz konusudur. Bakanlıktan alınan izin dışında Hazine Müsteşarlığından ruhsatname alınması gerekmektedir.

Sigorta şirketinin kuruluşunda şirket ticaret sicili müdürlüğüne tescil başvurusundan önce Bakanlığın izninin varlığı gerekmektedir. Bu şekilde sigorta şirketlerinin kuruluşunun izne bağlanması ve ek olarak faaliyete geçmek için ruhsatname alınma sürecinde Hazine Müsteşarlığından izin alınacak olması çifte kontrol haline yol açacaktır. *Meriç'e göre*; Sigorta şirketlerinin iki ayrı devlet kurumu tarafından hem kuruluş hem de faaliyete geçme aşamasında iki kere denetlenmesinde bir yarar bulunmamaktadır⁵. Kanaatimizce bu şekilde iki aşamalı gerçekleştirilen denetim Sigorta Şirketleri'ne özgü olması nedeniyle, kamunun zarar görmemesi amacı doğrultusunda gerçekleştirildiğinden kabul edilebilir bir durumdur. Fakat iki ayrı devlet birimi tarafından inceleme altına alınması yerine Bakanlıkça gerçekleştirilen incelemenin Sigorta Şirketlerine özgü olması halinde gerektiğinde Müsteşarlığın görüşü alınarak gerçekleştirilmesi durumunda, çifte işlem yerine tek bir işlemle gerekli incelemelerin yapılması sağlanabilir kanaatindeyiz.

III. KURUCULARA İLİŞKİN ESASLAR

Kurucu kavramı, TTK m. 337'de; Pay taahhüt edip esas sözleşmeyi imzalayan gerçek ve tüzel kişiler olarak belirtilmiştir. Gerçek kişi kurucular

---

⁵ Meriç; s.46,47.

bakımından fiil ehliyetinin var olması gerekir. Bunun dışında özellikli olarak TTK hükümleri çerçevesinde herhangi bir koşul veya unsur aranmamıştır.

Oysa sigorta şirketleri bakımından kanun koyucu kurucular bakımından belli özellikler aramıştır. Sigortacılık işlemleri belirli bir güven esasına dayanması dolayısıyla, kurucular bakımından belirli şartların öngörülmesi gerekmektedir⁶. Nitekim Sigortacılık Kanununda gerçek kişi kurucuların sahip olması gereken özellikler şu şekilde belirtilmiştir; müflis olmamaları, haklarında konkordato ilan edilmemiş olması, Sigortacılık Kanununda m.3/ 2-a/ 4'te belirtilen suçları işlememiş olmaları, mali güce ve itibara sahip olmaları ve aynı zamanda tasfiyeye tabi finansal şirkette ortak olmamaları ve görev almamış olmaları gerekmektedir.

Tüzel kişiler bakımından, Sigortacılık Kanunu m.3/5'te belirtildiği üzere kurucuların tüzel kişi olması halinde, bu tüzel kişinin yönetim ve denetimine sahip kişilerin, malî güç dışında kurucularda aranan diğer şartları taşıması gerekmektedir.

Anonim şirket kuruluşu TTK hükümleri çerçevesinde bir veya birden fazla kişi tarafından gerçekleştirilebilir. Sigorta şirketleri bakımından ise, tek kişi ile kuruluşun gerçekleşip gerçekleşmeyeceği sorusu ortaya çıkabilir. 6762 sayılı TTK döneminde kanunlaşan Sigortacılık Kanunu, kurucular bakımından herhangi bir kişi sayısını düzenlememiştir. Fakat kanun metinlerinden de anlaşılacağı üzere “kurucular” kelimesine yer vermektedir. Dolayısıyla birden fazla kurucunun bulunması gerektiği gibi bir düşünce oluşabilse de, 6762 sayılı TTK'de tek kişilik anonim şirket uygulamasının bulunmadığı ve dolayısıyla Sigortacılık Kanununun da bu sistemi benimsemiş olması dolayısıyla “kurucular” kelimesinin kullanıldığını söyleyebiliriz. Aksi halde Sermaye Piyasası Kanununda yer aldığı üzere kurucu sayısının ayrıca belirtilmiş olması gerekirdi. Dolayısıyla kanımızca burada herhangi bir çelişki mevcut olmayıp, TTK

---

⁶ Bkz. Sigortacılık Kanunu m.3 gerekçe.

hükümleri gereğince, sigorta şirketlerinin de bir veya birden çok kurucuya sahip olabilecektir.

IV. YABANCI SİGORTA ŞİRKETİNİN TÜRKİYE'DE FAALİYET GÖSTERMESİ

Kuruluş işlemlerini Türk kanunlarına göre gerçekleştirmemiş olan ve merkezi Türkiye dışında bulunan şirketler yabancı şirket olarak değerlendirilir. Bu nedenle Sigortacılık Kanununda da yabancı ülkede faaliyet göstermek yerine yabancı ülkede faaliyette bulunmak şeklinde algılanmamaktadır.

Bakanlar Kurulunun 3.8.2007 tarihli Sigortacılık Sektöründeki Uluslararası Faaliyetlere İlişkin Karar, Türkiye'de faaliyet göstermek isteyen yabancı sigorta ve reasürans şirketleri bakımından belirli şartlar öngörmüştür. Bu şartların ilgili kuruluş tarafından sağlanması koşuluyla Türkiye'de faaliyet gösterilmesine izin verilmiş olmaktadır. Bakanlar Kurulu Kararı m.1 uyarınca;

“Yabancı sigorta şirketleri ile yabancı reasürans şirketleri, Türkiye'de ancak şube açmak suretiyle faaliyet gösterebilir. Şube açacak şirketlerin Türkiye'ye ayrılan ödenmiş sermayelerinin Türkiye'de kurulu sigorta şirketleri ve reasürans şirketleri için belirlenen tutardan az olmaması ve faaliyette buldukları ülkelerde sigortacılık yapmaktan yasaklanmamış olması şarttır.

Türkiye'de şube açmak suretiyle faaliyette bulunan yabancı sigorta şirketleri ve yabancı reasürans şirketleri, ikinci şubelerini açtıkları tarihten itibaren en geç bir ay içinde Hazine Müsteşarlığına ayrıca bir beyanname vererek Türkiye'deki şubelerinden birini diğer şubeleri temsile yetkili ve sorumlu yönetim merkezi olarak göstermek zorundadır. İkinci ve müteakip şubeler izne tabi değildir.

Türkiye'deki merkez şubelerde yönetim kurulu yetki ve sorumluluklarını taşıyan ve şube müdürünün de dahil olduğu en az üç kişilik bir müdürler kurulu kurulur. Merkez şube müdürleri ile müdür yardımcıları, Türkiye'de kurulu sigorta

şirketleri ve reasürans şirketlerinin genel müdür ile genel müdür yardımcısı gibi değerlendirilir.

Müdürler kurulu, denetçiler, şube müdürü ve şube müdür yardımcıları, Türkiye'de kurulu sigorta şirketleri ve reasürans şirketlerinin teşkilatı için öngörülen düzenlemelere; yabancı sigorta şirketi ile yabancı reasürans şirketlerinin Türkiye'deki faaliyetleri de, Türkiye'de kurulu sigorta şirketleri ve reasürans şirketleri için öngörülen düzenlemelere tabidir.”

Görüldüğü üzere, yabancı sigorta şirketlerinin denetimi, milli hukuka göre sağlanacaktır. Dolayısıyla ülkemizde uygulanan denetim sisteminin ve kapsamının uluslararası alanda kabul gören şartlar altında gerçekleştirilmesi önem kazanmaktadır. 6102 sayılı Kanun ile benimsenmiş olan denetime ilişkin sistemler bu amaçla kabul edilmiştir. Bunun yanı sıra, ilerinde ayrıntılı olarak incelenmiş olan Avrupa'da sigorta ve reasürans şirketlerinin denetimi bakımından çeşitli yeni uygulamaların yakın tarihte kabul edildiği göz önünde bulundurulduğunda, denetim sisteminin uygulanmasında söz konusu değişikliklerin de göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Nitekim bir Avrupa Birliği ülkesinde kurulmuş olan Sigorta şirketlerinin bir diğer birlik ülkesinde faaliyet gösterebilmesi için herhangi bir izin öngörülmediği yalnızca ülkemizde de uygulandığı gibi belli şartların sağlanması aranmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

SİGORTA ŞİRKETLERİNDE DENETİM

I. DENETİM KAVRAMI

İsviçre ve Alman hukukunu büyük ölçüde kaynak edinen 6102 sayılı TTK üst gözetimle ilgili birimlerin işlevleri dikkate alınarak denetimi (Aufsicht), revizyon-tetkiki (Revision-Prüfung) ve kontrolü(Kontrolle) karşılayan kavramlar kullanılmakta ve bu konuda bir ayırım yapılmaktadır.

Kurumların işlevlerini dikkate almadan ve mehz kanunlarda o üst gözetimi birimini ve yürüttüğü faaliyeti ifade etmek için farklı kavramlar kullanılırken, bunların hepsini tek bir kavram altında yani denetçi kavramı olarak mevzuatımıza dahil etmiş olmamız kavram kargaşası üretmekten öte, bu kurumların işlevlerini kavramamızı zorlaştırmaktadır⁷.

Denetim bir şirketin faaliyetlerinin ve aynı zamanda bu faaliyetler kapsamında gerçekleştirilen işlemlerin kanunlara, tüzük ve yönetmeliklere uygunluğunun gözetimi için gerçekleştirilen faaliyetlerdir. Şirketin gerçekleştirdiği faaliyetlerinin denetiminde farklı ilkeler göz önünde bulundurulur. Nitekim bir şirket faaliyetlerinin kapsamı yalnızca belirli işlemleri kapsamaz. Bu nedenle; denetimin amacına, şirketin mahiyetine göre hukuk kuralları, muhasebe kuralları, işletmecilik ve yönetim ilkeleri ve denetim standartları göz önünde bulundurulur.

Hukuki literatürde özellikle bir kamu gücünü ifade eden denetim kavramı, daha geniş bir anlamda kullanıldığında işletme dışı birçok birimin faaliyetini de

---

⁷ Kayıhan, Şaban; Anonim Şirketlerde Üst Gözetim, 2012, s.162,163.

kapsamaktadır⁸. İşletme dışı en önemli denetim mercileri günümüzde sayıları giderek artan birçok yarı ve/veya tam resmi denetim kurumlarıdır. Ülkemizdeki Bankacılık Denetleme ve Düzenleme Kurulunu, halka açık anonim şirketler için her ne kadar 6102 sayılı TTK'nin yürürlüğe girmesiyle tartışmalı olarak ele alınsa da Sermaye Piyasası Kurulunu bunlara örnek olarak verebiliriz.

A. İÇ DENETİM

İç denetimin hayati önem taşıdığı belli alanlarda özel statülü anonim şirketlere yönelik belirli düzenlemeler getirilmiştir. Bunlardan biri de sigorta şirketleri için öngörülmüş olan denetimdir⁹.

Sigorta ve Reasürans ile Emeklilik Şirketlerinin İç Sistemlerine İlişkin Yönetmelik m.13/f.1; *“İç denetim sisteminin amacı, üst yönetime şirket faaliyetlerinin Kanun ve ilgili diğer mevzuat ile şirket içi strateji, politika, ilke ve hedefler doğrultusunda yürütüldüğü ve iç kontrol ve risk yönetimi sistemlerinin etkinliği ve yeterliliği hususunda güvence sağlamaktır.”*

İç denetim faaliyeti, iç denetim birimi ya da teftiş kurulu tarafından yapılır. İç denetçiler, görev ve sorumluluklarını tarafsız ve bağımsız olarak icra eder. İlgili yönetmeliğe göre iç denetim raporları daha ziyade şirketin sorunlarına ilişkin çözüm önerileri ve faydalarına da yer veren raporlardır. Bu bakımdan dış denetimden ayrıldığı söylenebilir. İç denetimin sağlanabilmesi için şirket dışından hizmet sağlanması da mümkündür ancak hizmet alımına ilişkin usul ve esaslar Müsteşarlıkça çıkarılan tebliğ ile belirlenir.

---

⁸ Kayıhan; s.24.

⁹ Kayıhan; s.27.

B. BAĞIMSIZ DENETİM

6102 sayılı Kanunda olduğu gibi Sigortacılık Kanununda da iç denetim faaliyetinde bulunabilmek için belirli şartlar ve koşullar öngörülmüştür.

1. Bağımsız Denetleme Faaliyeti Gösterebilecek Gerçek veya Tüzel Kişiler

Denetçi kural olarak genel kurula bağlı olarak çalışan bir birimdir. 6762 sayılı Kanunda şirket organları arasında düzenlenmiş olan Denetçi kavramı, 6102 sayılı Kanun ile şirket organları arasından çıkarılmıştır.

Kabul edilen bu sistemde denetim faaliyeti, hiçbir kısmı veya yönü ile başka bir organa devredilemez veya doğrudan ya da dolaylı kullanılamaz. Denetim bütünü ile denetçilere aittir¹⁰.

Denetçi olabilmek veya seçilmek için özel mesleki bilginin yanı sıra, kurumsal olarak meslek mensubiyeti şartı da getirilmiştir¹¹. 6102 Sayılı Kanun m.400 denetçi olabilecek gerçek ve tüzel kişilere ilişkin koşullar belirtilmiştir. Söz konusu düzenlemenin amacı, şirket yönetiminde bağımsız¹² olarak gerçekçi ve objektif bir incelemenin sağlanmasıdır.

6335 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik ile 6102 sayılı Kanun m.400/I; “*denetçi, bağımsız denetim yapmak üzere, 1.6.1989 tarihli ve 3568 sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanununa göre ruhsat almış yeminli mali müşavir veya serbest muhasebeci mali müşavir unvanını taşıyan ve Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunca*

¹⁰ Pulaşlı,Hasan; Şirketler Hukuku Genel Esaslar, 2013 s.473.

¹¹ Pulaşlı; s.473.

¹² Sigortacılık Bağımsız Denetim İlkelerine İlişkin Yönetmeliğin 6.maddesinde söz konusu bağımsızlığın tanımına yer verilmiştir; “*Bağımsızlık, mesleki faaliyetin dürüst ve tarafsız yürütülmesini sağlayacak bir davranış ve anlayışlar bütünüdür.*” Bu tanım ile birlikte anlaşılacağı üzere, çıkar çatışmalarından uzak, dürüstlük kuralları çerçevesinde, tarafsızlığın etki altına alınmasına imkân vermeyerek denetçiler faaliyetlerini sürdürebilmelidirler.

yetkilendirilen kişiler ve/veya ortakları bu kişilerden oluşan sermaye şirketi olabilir." şeklinde bir düzenlemeye gidilmiştir. KGMDSK tarafından çıkarılan 26.12.2012 tarihli Bağımsız Denetim Yönetmeliği m.11/f.2 uyarınca denetim kuruluşları ve denetçilerin yetkilerinin kullanımı, yetkilendirmenin Kurum tarafından ilanıya başlayacağı belirtilmiştir. Söz konusu yönetmeliğin m.14/f.1-e, m.16/f.4 ve Geçici 1/f.4-a maddesinin 3568 sayılı Kanun m.12 ve 6102 sayılı TTK'nin 6335 sayılı Kanunla eklenen geçici m.6/f.4 hükümlerine aykırılık teşkil ettiği söylenebilir. Nitekim yönetmelikte yer alan ilgili hükümlerde, kuruluş tarafından düzenlenecek olan sınavda başarılilik şartı aranmaktadır. Bu şekilde bir sınavın öngörülmüş olması meslek hukukuna aykırı olarak değerlendirilebilir. Bu hükümlerde ayrıca sınav konularına yer verilmiştir. Konular esasen 6102 sayılı TTK'nin benimsemiş olduğu standartları kapsamaktadır. Bunlar; Muhasebe standartları, denetim standartları ve Sermaye piyasası, bankacılık, sigortacılık ve özel emeklilik mevzuatıdır. Fakat 3568 sayılı Kanun m.10 uyarınca, mali müşavirlik için aynı konulara ilişkin sınavda başarı şartı aranmıştır. Aynı kanun m.12 uyarınca ise; mali müşavirlerin, teşebbüs ve işletmelerin mali tablolarının ve beyannamelerinin mevzuat hükümleri, muhasebe prensipleri ile muhasebe standartlarına uygunluğunu ve hesapların denetim standartlarına göre incelediğini tasdik ettikleri belirtilmiştir.

Bu şekilde bir uygulamaya gidilmesinin amacı uluslararası standartların oluşturulabilmesidir. Fakat yönetmelik ile daha evvel kanun ile düzenlenmiş olan şartların yeniden ele alınıp tetkikte bulunacak kuruluşun değiştirilmiş olmasının kanımızca hukukiliği yoktur.

Bağımsız Denetim Yönetmeliği geçici m.1/f.2 uyarınca; *"...sigortacılık ve özel emeklilik alanlarında da denetim yapabilmeleri için ise 3/6/2007 tarihli ve 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu ve ilgili mevzuatı uyarınca bu alanda bağımsız denetim yapmak için aranan şartları sağlamış olmaları veya Kurumca bu alana ilişkin olarak yapılacak sınavda başarılı olmaları ya da Kurumca düzenlenecek*

eğitimi tamamlamış olmaları şarttır. Bu fıkra kapsamında yapılacak eğitim kamu kurumları veya üniversitelerle işbirliği halinde de yürütülebilir.”

Sigortacılık Kanunu m.4/f.6 uyarınca; “Denetçilerin, malî güç dışında sigorta şirketi ve reasürans şirketi kurucularında aranan şartları taşımaları, en az dört yıllık yüksek öğrenim görmüş olmaları ve sigortacılık, iktisat, hukuk, maliye, işletme ve muhasebe alanlarında en az üç yıl deneyimi olan kişilerden seçilmesi şarttır.”

a. Kooperatif Şirket Olarak Kurulan Sigorta Şirketleri Bakımından

Anonim veya kooperatif şirket olarak kurulabilen sigorta şirketlerinde TTK hükümlerinden farklı olarak en az iki denetçinin varlığı aranmaktadır. Ayrıca 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu m.65’in atfı ile yönetim kurulu üyelerinde aranan şartları düzenleyen m.56’da düzenlendiği üzere sigortacılık kanununda yer alan şartlara ek olarak Türk vatandaşı olmak, Kooperatifler Kanununa aykırı fiillerden ve Devletin güvenliğine karşı suçlardan dolayı ve genel olarak yüz kızartıcı suçlardan mahkumiyetleri bulunmamalıdır.

b. Anonim Şirket Olarak Kurulan Sigorta Şirketleri Bakımından

Sigortacılık faaliyetinde bulunabilecek olan anonim şirketleri için ise, TTK genel kanun niteliğindedir. TTK m.397- 406’da düzenlenen denetim faaliyetine ilişkin hükümler Sigortacılık Kanunu ile birlikte uygun düştüğü ölçüde uygulanma kabiliyeti bulacaktır¹³.

---

¹³ Meriç; s.85.

2. Bağımsız Denetimin Konusu ve Kapsamı

Denetim esas olarak TTK m.397 ve m.398 kapsamında, anonim şirketin bireysel (münferit) ve varsa şirketler topluluğunun konsolide finansal tablolarının denetimi olarak yer almaktadır. TTK m. 397 uyarınca; anonim şirketin ve şirketler topluluğu söz konusu ise şirketler topluluğunun finansal tabloları denetçi tarafından, KGMSK tarafından yayımlanan standartlarıyla uyumlu Türkiye Denetim Standartlarına göre denetlenecektir¹⁴.

Denetim, şirketin finansal tablolarının ve m.397/f.1 ve m.402/f.2 çerçevesinde yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporunun topluluğun konsolide finansal tablolarının denetçinin denetleme sırasında elde ettiği bilgilerle uyum içinde olup olmadığını belirtip açıklayacak şekilde yapılacaktır. Görüldüğü üzere TTK'de denetlenecek hususlar esasen sınırlı şekilde belirlenmiştir¹⁵.

Yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporunun denetlenmesi bazı sınırlar çerçevesinde yapılır. Denetim, noktasal değil bütünseldir; zaman zaman değil süreklidir. Finansal tabii olduğu standartlara ve raporlara hakim ilkeler m.524 Ve devamında yer alan hükümlerde belirtilmiştir¹⁶.

Sigortacılık Bağımsız Denetim İlkelerine İlişkin Yönetmelik m.5'te Sigorta şirketlerinin iç denetimi bakımından düzenlemelere yer verilmiştir. Buna göre;

“Bağımsız denetim; şirketlerin hesap ve kayıtlarının kuruluşlarca bu Yönetmelikte düzenlenen denetim ilkelerine göre incelenmesi ve bu inceleme sonuçlarına dayanılarak oluşturulan hesap ve kayıtların Kanuna göre yürürlüğe konulan hesap ve kayıt düzenine ilişkin mevzuata ve Kanuna uygunluğu hususunda oluşturulan görüş çerçevesinde finansal tabloların denetlenmesi ve rapora bağlanmasıdır.

Bağımsız denetim; şirketlerin defter, kayıt ve belgeleri üzerinden ve gerektiğinde işlem yapılan üçüncü kişilerle hesap mutabakatı da sağlanarak

¹⁴ Özkorkut, Korkut; Anonim Şirketlerde Bağımsız Denetim,2013, s.213,214.

¹⁵ Özkorkut; s.214.

¹⁶ Bkz. madde gerekçesi.

yürütülür. Şirketlerin hesap ve kayıt düzeniyle ilgili birimlerinin, hesap ve kayıt düzenine ilişkin iç sistemlerin etkinliği ve verimliliği de bu kapsamda değerlendirilir.

Bağımsız denetim uygulaması bu Yönetmelik hükümleri çerçevesinde aşağıda belirtilen şekillerde yapılır.

a) Yıllık Denetim; şirketlerin yıl sonları itibarıyla düzenlenen konsolide ve konsolide olmayan finansal tablolarının tam kapsamlı olarak ve gerekli tüm denetim teknikleri kullanılarak denetlenmesidir.

b) Ara Denetim; sınırlı denetim ilke ve kurallarına uygun şekilde yıllık denetimi gerçekleştiren kuruluş tarafından yıllık denetim planına uygun bir şekilde ara dönemler itibarıyla denetim yapılmasıdır.

c) Özel Denetim; vergi mevzuatı hariç olmak üzere, Müsteşarlıkça belirlenecek özellik arz eden veya mevzuat uyarınca yürürlüğe konulan yönetmeliklerde öngörülen konulara münhasır olmak üzere bu Yönetmelikte belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde denetim yapılmasıdır.

Ara dönemler itibarıyla yapılacak denetimin hangi sıklıkla yapılacağı Müsteşarlık tarafından belirlenir.”

TTK hükümlerinde düzenlenmiş olan denetim faaliyetlerinden farklı olarak, denetimin özel ve yıllık denetim şeklinde yapılabileceği düzenlenmiştir. TTK’de düzenlenen denetimin sürekli şekilde gerçekleştirilmesi gerekirken, yönetmelikte farklı sıklıklarla gerçekleştirilebilen bir denetim usulü benimsenmiştir. Fakat Hazine Müsteşarlığı’nın 01.03.2013 tarihinde yayımladığı 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Sigorta ve Reasürans Şirketlerindeki Denetim Müessesine İlişkin Genelgede uygulamada oluşabilecek sorunların önüne geçilebilmek amacıyla durumu şu şekilde izah etmiştir; “6102 sayılı Kanun için kanun koyucunun, anonim şirketlere yönelik öngördüğü yeni sisteme ilişkin genel iradesi, mezkur Kanunun sonraki tarihli genel bir kanun oluşu ve 5684 sayılı Kanun’daki düzenlemenin de mülga Türk Ticaret Kanunu’ndaki düzenlemeye dayandırılmış olması nedeniyle; 5684 sayılı Kanun kapsamında

anonim şirket şeklinde faaliyet gösteren sigorta ve reasürans şirketleri, söz konusu Bakanlar Kurulu Kararı gereği, Türk Ticaret Kanunu ile 660 sayılı Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname hükümleri çerçevesinde bağımsız denetime tabi olacaktır. Bu nedenle 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu'nun, sigorta ve reasürans şirketlerinin denetimine ilişkin hükümlerinin, kooperatif şeklinde faaliyet gösteren şirketler haricinde, uygulama olanağı kalmamıştır.”

Dolayısıyla, Sigortacılık Kanununda yer alan anonim şirketlerin denetimine ilişkin hükümlerin uygulanma kabiliyeti olmadığından yola çıkılarak, Sigortacılık Bağımsız Denetim İlkelerine İlişkin Yönetmeliğin de uygulanma kabiliyeti kalmayacaktır. Yalnızca Kooperatifler bakımından uygun olduğu ölçüde ilgili hükümlerin uygulanabileceği kabul edilmelidir.

B. KAMU DENETİMİ

Devlet eliyle gerçekleştirilen denetim, kamu adına gerçekleştirilir. Kamu adına gerçekleştirilen denetim ile özel teşebbüslere müdahale olarak değerlendirilebilir. Fakat sigorta şirketlerinin faaliyetleri göz önünde bulundurulduğunda kamunun bir şekilde korunması gerekmektedir. Nitekim devletin gerçekleştirdiği denetim sigorta şirketleri bakımından belli amaçlara yöneliktir.

Denetim sistemlerinin öncelikli amacı *sigortalıları korumaktır*. Sigortalıların elindeki sözleşmenin değeri, tamamen sigorta şirketinin edimini yerine getirebilme gücüne ve imkânına bağlıdır. Sigorta şirketleri ileride gerçekleşmesi olası tazminat ödeme yükümlülüğüne karşı tahsil ettikleri primleri emniyet

ilkelerine uygun bir biçimde kullanmak zorundadırlar. Dolayısıyla sigortalıların şirketin taahhüdünü yerine getireceğine güvenmesi gerekmektedir¹⁷.

Bu anlamda devletin sigorta şirketlerini denetlemesi sigortacılık mevzuatı ve uygulaması hakkında herhangi bir bilgi sahibi olmayan sigortalılar bakımından bir güvence olarak görülmektedir.

Bir diğer amaç ise; sigortacılık faaliyetlerinin güven içerisinde yürütülmesidir. Çünkü ekonomik anlamda sigorta şirketlerine gerçekleştirilen yatırımlar yalnızca şirketler için değil aynı zamanda ülke ekonomisine de olumlu etkisi vardır.

Ayrıca denetim altında bulunan sigorta şirketlerinin böylece haksız rekabet ortamı yaratmaları veya mali suçlar oluşturan faaliyette bulunmaları engellenmektedir. Kamu denetimi yetkisi belli kuruluşlara verilmiştir. Bunlar;

1. Hazine Müsteşarlığı

Ülkemizde sigorta şirketleri tüm faaliyetleri bakımından hukuki, mali ve teknik bakımdan sağlam esaslara dayanması ve böylece hayatta kendisinden beklenen hizmetleri tam olarak ifa edebilmesi için sigorta şirketleri devlet tarafından sigortacılık kanunu kapsamında denetlenmektedir.

Hazine Müsteşarlığı, öncelikli olarak sigorta şirketlerinin kuruluşları üzerinde bir denetime sahiptir. Hazine Müsteşarlığının teşkilatını denetim, ana hizmet, danışma, yardımcı birimler ile kendisine bağlı kuruluşlar oluşturmaktadır. Hazine Müsteşarlığına verilen denetim görevi 4059 sayılı Kanun gereğince Sigorta Denetleme Kurulu Başkanlığı ve Sigortacılık Genel Müdürlüğü tarafından ifa edilmektedir. Sigorta Denetleme Kurulu Başkanlığı denetim birimleri; Sigortacılık Genel Müdürlüğü ise ana hizmet birimleri içerisinde yer almaktadır. Bu görev dağılımı ülkemizde AB ülkelerinde olduğu gibi tüm finansal

---

¹⁷ Aral, İrem; Türk Hukuku ve Avrupa Birliği Direktifleri Uyarınca Hayat Dışı Sigorta Şirketlerinin Denetimi, 2010, s.8.

sektörlerin düzenlenmesi ve denetlenmesinden sorumlu ortak bir otoritenin öngörülmediğini göstermektedir¹⁸.

2. Sigorta Denetleme Kurulu

Sigortacılık özel bir uzmanlık gerektiren bir ekonomik faaliyet olduğu için sigorta şirketlerini denetleyecek makamın bir kamu kuruluşu şeklinde olup bağımsız ve uzman kişilerden oluşması veya teknik bir Bakanlığa bağlanması gerekmektedir¹⁹.

Sigortacılık Kanunu m.28 hükmü ile sigorta şirketlerinin bütün işlemlerini kontrol etmek üzere Hazine Müsteşarlığı'na bağlı "Sigorta Denetleme Kurulu" adlı bir ihtisas organı bulunmaktadır. Bakanlık denetimi bu kurul aracılığıyla gerçekleştirmektedir (Sigortacılık Kanunu m.28/f.1).

3. Hazine Müsteşarlığı Sigortacılık Genel Müdürlüğü

Sigortacılıkla ilgili konularda özellikle bağımsız denetim ve iç denetim olmak üzere mevzuat hazırlamak, uygulamak ve ilgililer tarafından uygulanmasını izlemek, yönlendirmek ve mevzuatı AB ile uyumlu hale getirmek için çalışmalarda bulunmak görevleri vardır. Bunların yanı sıra, sigortacılık faaliyetlerinin geliştirilmesi, gerektiğinde tedbirlerin alınması gibi görevleri bulunmaktadır.

II. AVRUPA BİRLİĞİNDE KABUL EDİLEN DENETİM SİSTEMİ

Avrupa Birliğinin sahip olduğu yapı gereğince, birlik ülkelerinde ekonomik birliğin sağlanması dışında hukuki birliğin de sağlanması gerekmektedir. Nitekim tüm bu hususlar bir anlamda iç içe yer almaktadır. Sigorta şirketleri bakımından

---

¹⁸ Aral; s.23.

¹⁹ Aral; s.24.

da hem ekonomik hem de hukuki birliğin sağlanabilmesi bakımından Solvency II Direktifi²⁰ yayımlanmıştır.

A. SOLVENCY II DİREKTİFİ

Solvency kelimesi İngilizce bir kelimedir ve ödeme gücü anlamına gelir. Şirketler bakımından düşünüldüğünde ise, karşılığı mali yeterlidir. Sigorta şirketleri bakımından ise, sözleşmeye bağlı yükümlülüklerinin yerine getirilmesi yani meydana gelen hasarlar için tüm ödemelerin yapılmasıdır. Burada yalnızca ödemenin yapılması değil bununla beraber önem arz eden husus ödemelerin zamanında yapılabilmesidir.

Avrupa Birliği sigorta mali yeterlilik mevzuatının geçmişi 1970'lere kadar uzanmaktadır. Hayat dışı Sigortalar ile ilgili yönerge 1973 yılında, Hayat Sigortası ile ilgili yönerge ise 1979 yılında kabul edilmiştir. İkinci nesil yönergeler, ise 1988 yılında Hayat dışı Sigortalar ve 1990 yılında Hayat Sigortaları bakımından kabul edilmiştir. Bu yönergeler Avrupa Birliği Pazarını büyük ölçüde riske sokmuştur. Çünkü Bir üye ülkede lisanslı tali bir şirkete sahip olmaksızın, belirli bildirimlerin yapılması koşuluyla, sigorta şirketlerinin tüm Avrupa Birliği çapında hizmet sunması izin verilmiştir. Üçüncü nesil yönergeler ise; tek lisans ilkesini uygulamak suretiyle Avrupa Birliği pazarını sigorta şirketlerine açmıştır²¹.

Avrupa Birliği piyasasının ihtiyaçları ve uluslararası gelişmeler ışığında 1994 yılından itibaren başlanılan Solvency II Projesi hazırlanmaya başlanılarak

²⁰Direktif; Avrupa Parlamentosu ile birlikte Konsey veya sadece Avrupa Komisyonu tarafından çıkarılır. Direktiflerin temel amacı üye ülkelerin mevzuatını paralel hale getirmektir. Üye ülkelere hitaben çıkarılır. Üye ülkeler direktiflerde öngörülen Topluluk düzeyli temel hedefleri gerçekleştirmek için yöntem ve biçimi seçmekte serbesttir. Şayet direktifle öngörülen temel hedefler üye ülkeler tarafından iç hukuka aktarılmazsa yada aktarımda bir gecikme olursa AB vatandaşları milli mahkemelere bu konuda müracaat edebilir.

²¹**Çoban**, Neşe; Sigortacılık Sektöründe Solvency II ve Yönetişim Sistemi, Ekonomi Bilimler Dergisi(Çevrimiçi), C.II, S.2, s. 91

http://www.sobiad.org/ejournals/dergi_EBD/arsiv/2010_2/11nese_coban.pdf 01.12.2013.

sigorta kuruluşları için yeni ve daha uygun sermaye ortaya konulması hedeflenmiştir²².

Avrupa Birliği'nde olduğu gibi üye ülkelerde de kanun koyucu 2009 yılında yaşanan finans krizinin ardından faydalı ve seviyesini koruyan bir finans sisteminin kurulması için çalışmalarına başladı. Serbest piyasa ekonomisinin ulusal ve birlik sistemi içinde esas sermaye güvencesi altında kısıtlayan bir kanunlaşma planlanmıştır. Avrupa Birliği Basel II Anlaşmasına²³ dayanarak Solvency I Yönetmeliği güçlendirilerek Solvency II 01.11.2012 tarihinden itibaren kanunen bağlayıcılık kazanmıştır²⁴.

Solvency sistemi bir sigorta veya reasürans şirketinin varlık değerinin yükümlülüklerini karşılayabilecek yeterlilikte olup olmadığını gösteren, şirketin finansal yapısının sigortalılara karşı yükümlülüklerini karşılayabilecek ölçüde güçlü olup olmadığı hakkında bilgi sunan sistemdir. Sistemin amacı sigorta ve reasürans şirketlerinin finansal açıdan güçlü olmasını sağlamak ve özellikle zor dönemlerde sağlıklı şekilde faaliyetlerini yürütebilmelerini sağlamaktır²⁵

Solvency II Projesi daha ziyade sistemin ana çerçevesini belirleyen ve kural yerine ilke temelli düzenlemeler öngören bir direktiftir. Solvency II sadece şirketlerin sermaye yapılarıyla ilgili olmayıp, aynı zamanda denetim, kamusal yönetim, raporlama ve şeffaflık alanıyla ilgili düzenlemeleri de içermektedir.

Solvency II Direktifi, Solvency I Direktifi'nden daha kapsamlı olarak ele alınmıştır. Yalnızca sermaye yeterliliğini değil aynı zamanda; risk temelli

²² Çoban; s.91.

²³ Basel Anlaşmaları bankacılık denetimi gerçekleştiren Basel Komitesi tarafından yayınlanan bankacılık hukukunda yer alan yönetmelik ve kanunlara öneri ve geri bildirimde bulunduğu belgelerdir. İlk olarak 2004'te yayımlanan Basel II Anlaşması bankacılık faaliyetlerinin denetlenmesi ve bankaların finansal ve faaliyet bakımından risklere karşı korunması için uluslararası bir standart öngörülmesini amaçlamaktadır. <http://www.bis.org/publ/bcbsca.htm> 10.12.2013.

²⁴ **Samardžić**, Darko; Versicherungsaufsicht in Deutschland Nach Dem Versicherungsaufsichtsgesetz Infolge der Richtlinien Der EU Zur Solvabilität, s.22, <http://www.erevija.org/pdf/articles/eng/DrDarkoSamardzicNem3-2011.pdf> 03.12.2013.

²⁵ **Türker**, Sibel; Yükümlülük Karşılama Yeterliliği: Solvency II, Global Uygulamalar ve Türk Sigorta Sektöründeki Etkileri, Slayt II. [http://www.tsb.org.tr/images/Documents/Sibel_Turker%20\(1\).ppt](http://www.tsb.org.tr/images/Documents/Sibel_Turker%20(1).ppt) 03.12.2013.

sermaye yeterliliği, denetim ve piyasa disiplini kapsamaktadır. Solvency sisteminde üç sütunlu bir sistem mevcuttur²⁶;

1. Sütun Nicel Düzenlemeler	2. Sütun Nitel Düzenlemeler	3. Sütun Piyasa Disiplini
- Sermaye yeterliliği	- İç kontrol	- Kamuya açıklama
- Teknik karşılıklar	- Risk Yönetimi	- Risk yönetimi
- Yatırımlar ve özkaynaklar	- Kurumsal Yönetim	- Denetçilere raporlama

Yukarıda yer alan tabloda belirtilen uygulamalar dolaysıyla, Solvency II Projesinde kurallardan çok belirli prensiplerin benimsenmesi ön plandadır²⁷.

İlk sütun; öncelikli olarak gereksinimlere yönelik düzenlemeler içermektedir. Bunlar; öz kaynakların hesaplanması, yatırım düzenlemeleri ve bunların teknik karşılıklarının hesaplanmasını içermektedir. Burada mevcut hukuki durumun aksine, sigorta şirketlerinin sermaye kaynaklarının kullanımı ile ilgili talepleri şirketin risk yapısı ile bağlantılı olarak değerlendirilmektedir²⁸.

²⁶ Türker; Slayt IV.

²⁷ **Hammelhoff**, Peter/ **Dreher**, Meinrad; Die Aufsicht über das Versicherungsunternehmen durch die BaFin und die Überwachungsaufgabe des Aufsichtsrats, Die Mehrfachaufsicht von Versicherungsunternehmen durch Aufsichtsrat, Bafin und Wirtschaftsprüfer- Duplizierung oder Ergänzung? Dokumentation über das Symposium" Aufsicht in der Assekuranz" am 8. April 2011 im Hause Aon, Hamburg, s.43

²⁸ **Brand**, Oliver; Versicherungsaufsichtsrecht, 2011, s.13, http://brand.uni-mannheim.de/lehre/mat/fss_13/pv_ii/versicherungsaufsichtsrecht_skript/versicherungsaufsichtrecht.pdf

İkinci sütunda ele alınan unsurlar ise; sigorta şirketlerinin yönetim sistemleri ve özellikle risk yönetimidir. Bu bölümde aynı zamanda şirkete ilişkin düzenlemeleri ele almaktadır. Fakat bu düzenlemeler zaten hüküm altına alınmıştır. Diğer yandan denetim otoritelerinin yetkileri düzenlenmektedir²⁹.

Üçüncü sütunda ise, denetim ile ilgili olarak kamuya açıklık ilkesi gereğince şirketlerin yapacağı yayımların hem sigortalılar bakımından hem de piyasa açısından önem arz ettiği açıktır. Bu düzenlemenin amacı şeffaflık ilkesi gereğince ortaya çıkan risk temelli şirket politikasının yaratılmasıdır³⁰.

B. ÜLKEMİZDE SOLVENCY II DİREKTİFİNE UYUM SÜRECİ

Türkiye’de faaliyet gösteren sigorta ve reasürans şirketleri ile emeklilik şirketlerinin mevcut yükümlülükleri ile potansiyel riskleri nedeniyle oluşabilecek zararlarına karşı yeterli miktarda özsermaye bulundurmalarının sağlanması amacıyla Sigorta ve Reasürans ile Emeklilik Şirketlerinin Sermaye Yeterliliklerinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelik 19.01.2008 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu yönetmelikte 01.03.2009 tarihinde belli değişiklikler öngörülmüştür³¹. Söz konusu yönetmelikte solvency “*gerekli özsermaye*” kavramı ile ifade edilmiştir. Gerekli özsermaye iki yöntemle hesaplanmaktadır; ilk yöntemle gerekli sermaye, hayat sigortası kapsamı dışında olan branşlar için prim ve hasar esasına göre, hayat sigortası kapsamında olan branşlar bakımından ise yükümlülük ve risk esasına göre hesaplanır. İkinci yöntemde ise; oluşabilecek her türlü risk göz önünde bulundurulur. Söz konusu risklere örnek olarak; aşırı prim artışı riski, kur riski, belli olmayan tazminatlar verilebilir.

---

²⁹ Brand; s.13.

³⁰ Brand; s.13,14.

³¹ Çoban; s.94.

Yönetmelikte yer alan hükümler Solvency I Direktifi'ne uyumlu olarak düzenlenmiştir. Ancak Solvency II bakımından benzerlikler olduğu kadar farklılıkların da olduğu görülmektedir. Özellikle risk hesaplama yöntemi ve sermaye hesaplanmasında oluşan farklılıklar dolayısıyla, Türk sigorta şirketleri bakımından uyum sağlanması yakın zamanda mümkün olarak gözükmemektedir. Bunun nedeni Avrupa Birliğinde kurulmuş olan sigorta şirketleri ile Türk sigorta şirketleri bakımından sermaye ve yatırım yönünden oldukça büyük bir fark olmasıdır. Nitekim güçlü bir sermayeye sahip olmayan şirketler bakımından öngörülen düzenlemelerin etkisi daha farklı olacaktır.

Direktif hükümlerine sağlanacak uyumun teknik düzenlemelerle sağlanmasının, yürürlükte bulunan kanunlar çerçevesinde oluşturabileceği bir sorun olmamasına karşın Türk sigorta şirketleri bakımından uygulamada sorunlar yaratabilecektir. Kanımızca sermaye bakımından zayıf olan sigorta şirketlerinin birleşme sonucu faaliyetlerine devam etmeleri halinde öngörülen sistem içerisinde faaliyetlerine devam edebileceklerdir. Nitekim küçük ölçekli şirketlerin direktifte yer verilen risk hesaplamalarında güven duyulur bir sermayeye sahip olmadıkları ortaya çıkacaktır.

Sigortacılık Kanunu m.33'te Hazine Müsteşarlığına kanunun gerekli kıldığı tarife ve talimatlar ile sigortacılığın geliştirilmesi için araştırma ve inceleme yaptırılması amacıyla sigortacılık konusunda bilgi ve uzmanlık sahibi kişilerden oluşacak ihtisas komiteleri kurabilme yetkisi tanınmıştır. Bu yetki ile 2009 yılında Solvency II İhtisas Komitesi kurulmuştur. Komite sektörden, Hazine Müsteşarlığı'ndan, Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği ve diğer ilgili meslek kuruluşları üyelerinden oluşmaktadır.

SONUÇ

Sigorta şirketleri iki farklı şekilde kurulabilirler. Anonim şirket olarak kurulan ve faaliyet gösteren sigorta şirketlerinin denetimi 6102 sayılı TTK hükümleri çerçevesinde gerçekleştirilecektir. Kooperatif şeklinde kurulan ve faaliyet gösteren sigorta şirketleri bakımından Kooperatifler Kanunu ve 6102 sayılı TTK hükümleri çerçevesinde bağımsız denetime tabidirler.

Bağımsız denetim faaliyetini gösterecek olan denetçiler bakımından belli şartlar kabul edilmiştir. Bu şartların yerine getirilmesi halinde denetçi vasfını haiz olabileceklerdir. Aksi durumda bağımsız denetime tabi olmayan diğer şirketlerde denetçi olarak görev almalarında bir sakınca yoktur.

Sigorta şirketleri yalnızca bağımsız denetime tabi olmayıp aynı zamanda kamu denetimine de tabidir. Kamu denetimi, kamu güveninin sağlanması ve kamunun uğrayabileceği zararların ortadan kaldırılması bakımından önemlidir.

Avrupa Birliğinde kabul edilen Solvency II sistemi, büyük ölçekli şirketler bakımından uygulanabilir olmakla birlikte küçük ölçekli şirketler için sorun teşkil etmektedir. Kabul edilen risk sistemleri ve özkaynakların belirlenmesi bakımından önceki uygulamaya nazaran daha kapsamlı ve farklı yöntemler içermektedir. Türkiye’de uygulanması küçük ölçekli olan çoğu sigorta şirketlerinin birleşerek faaliyetlerini sürdürmelerine sebep olabilecektir.

Uygulamada direktife uyumun sağlanabilmesi için Hazine Müsteşarlığının kurmuş olduğu Solvency II İhtisas Komitesi çalışmalarına halen devam etmektedir.

KAYNAKÇA

Aral, İrem : Türk Hukuku ve Avrupa Birliği Direktifleri Uyarınca Hayat Dışı Sigorta Şirketlerinin Denetimi, 2010.

Bilgili, Fatih/

Demirkapı, Ertan : Şirketler Hukuku, 2012.

Brand, Oliver : Versicherungsaufsichtsrecht, 2011, http://brand.uni-mannheim.de/lehre/mat/fss_13/pv_ii/versicherungsaufsichtsrecht_skript/versicherungsaufsichtsrecht.pdf (Erişim,02.12.2013).

Çoban, Neşe : Sigortacılık Sektöründe Solvency II ve Yönetişim Sistemi, Ekonomi Bilimler Dergisi(Çevrimiçi), C.II, S.2 http://www.sobiad.org/ejournals/dergi_EBD/arsiv/2010_2/11nese_coban.pdf (Erişim, 01.12.2013).

Hammelhoff, Peter/

Dreher, Meinrad : Die Aufsicht über das Versicherungsunternehmen durch die BaFin und die Überwachungsaufgabe des Aufsichtsrats, Die Mehrfachaufsicht von Versicherungsunternehmen durch Aufsichtsrat, Bafin und Wirtschaftsprüfer- Duplizierung oder Ergänzung? Dokumentation über das Symposium” Aufsicht in der Assekuranz” am 8. April 2011 im Hause Aon, Hamburg.

Kayıhan, Şaban : Anonim Şirketlerde Üst Gözetim, 2012.

Karahan, Sami : Şirketler Hukuku, 2012.

Meriç, Özge : Sigorta Şirketlerinin Kuruluşu ve Faaliyete Geçmesine İlişkin Esaslar, 2013.

Özkorkut, Korkut : Anonim Şirketlerde Bağımsız Denetim,2013.

Samardžić, Darko : Versicherungsaufsicht in Deutschland Nach Dem Versicherungsaufsichtsgesetz Infolge der Richtlinien Der EU Zur Solvabilitaet, <http://www.erevija.org/pdf/articles/eng/DrDarkoSamardzicNem3-2011.pdf> (Erişim, 03.12.2013).

Türker, Sibel : Yükümlülük Karşılama Yeterliliği: Solvency II, Global Uygulamalar ve Türk Sigorta Sektöründeki Etkileri, [http://www.tsb.org.tr/images/Documents/Sibel_Turker%20\(1\).ppt](http://www.tsb.org.tr/images/Documents/Sibel_Turker%20(1).ppt). (Erişim,03.12.2013).